

קונטרס

י'קרא דמלכא המבואר

מכבוד קדושת מרן
בעל היקרא דמלכא זיע"א

פרשת וילך

עם ביאור משולב על דברי קדשו
והוספת ציונים והערות

נערך ע"י הרב"ג ר' אברהם זילבר שליט"א
בן מורנו ראש הישיבה שליט"א

כל הזכויות שמורות

למכון "מעיינות הרים"

להוצאת ספרי הצה"ק לבית זוועהיל
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

רח' האדמו"ר רבי שלמה מזוועהיל, בית ישראל

ת.ד. 5088 ירושלים 91050

טל: 052-7646061 פקס: 02-5326464

דוא"ל: 5326464@gmail.com

יו"ל בסיוע הצה"ק זוועהיל

עיצוב ועימוד:

סוף פסוק – 0583256900

**סוף
פסוק**

בסוף, עימוד טוב קבע

פרשת וילך

תשי"ב

משה אמר (לא, ז, ועי' שם ברש"י) כי אתה תבוא, וה' אמר (שם כג) תביא, כי בחי' גדלות אין ללמוד רק מהקב"ה.

ביאורים

היינו הנהגה בדרך ענוה ושפלות. אבל כאשר הקב"ה ציווה לומר ליהושע ולצוותו אמר לו בלשון 'תביא', כי לנהוג בדרך של גדלות חייבים ציוי מפי הקב"ה בעצמו.

טעם חילוק הלשונות תבוא תביא כי רק הקב"ה מצווה על גדלות

עיקר השירה כלפי ההסתר שאין הפגם מגיע לעליונים

הקב"ה אמר למשה רבינו בסוף פרשת וילך לומר לבני ישראל הקדמה לשירת האזינו (לא טז-ט): 'הִנֵּנּוּ שֹׁכְבִים עִם אֲבֹתֵיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה וְזָנָה אַחֲרֵי אֱלֹהֵי נֹכַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בָּא שָׁמָּה בְּקֶרְבּוֹ וְעִזְבֹּנִי וְהִפָּר אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ, וְחָרָה אַפִּי בּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא וְעִזְבֹּתֶיךָ וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם וְהָיָה לְאָכַל וּמִצָּאָהוּ רְעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא

בפרשתנו מצינו שינוי לשון באותו ענין ממש, דתחילה משה רבינו אמר ליהושע (לא, ז): 'חֲזֹק וְאֶמֶץ כִּי אַתָּה תָּבֹא אֶת הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָם לְתֵת לָהֶם וְאַתָּה תִּנְחִילֵנָה אוֹתָם'. ואילו ה' אמר (שם כג) ליהושע על ידי משה רבינו: 'חֲזֹק וְאֶמֶץ כִּי אַתָּה תָּבִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאֶנֶּכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ'.^א ויש לבאר טעם החילוק, כי בחי' גדלות אין ללמוד רק מהקב"ה, ולכך כאשר משה רבינו אמר ליהושע שהוא עתיד להביא את העם, אמר לו שזקני הדור יהיו שותפים עמו בהנהגה,

ציונים והערות

והך על קדקדן. דבר אחד לדור, ולא שני דברים לדור. וכן מפורש בזה"ק פר' וילך (רפד): 'כי אתה תבא ולבתר תביא, מה בין האי להאי, אלא חד תבא לבשרא ליה דייעול לארעא ויתקיים בה, וחד תביא לבשרא ליה שלטנותא על ישראל, ואתבשר על קימא דגרמיה ואתבשר על שלטנו דישראל'.

א. רש"י הק' כבר דייק כן וז"ל (פסוק ז): 'כי אתה תבוא את העם הזה - ארי את תיעול עם עמא הדין. משה אמר לו ליהושע, זקנים שבדור יהיו עמך הכל לפי דעתן ועצתן, אבל הקדוש ברוך הוא אמר ליהושע כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם (דברים לא, כג), תביא על כרחם הכל תלוי בך, טול מקל

ואנכי הסתר אסתיר וגו' ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם למען תהי' לי השירה הזאת לעד בבני ישראל (לא, יח-ט). השירה ת"א תושבחתא. כי שבח לו להקב"ה שעלה לרום המעלות ונסתר בהסתרה כפולה שלא תגיע פגם עוונות המורדים והפושעים, כי בזיון גדול לכבוש המלכה עמו בבית. ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם, כי צריכים לזכור בע"פ, למען תהי' לי השירה, השבח, שאין מגיע לו ח"ו פגם ע"י הסתרה וחילול ה', ויש לו נח"ר בעלייתו, וציוה בצוואה כתבו לכם את השירה, כמו אחד הולך למרחקים ומצוה שאל ידאגו ממנו שיש לו עונג שם ורחוק מהם מאד מעלה מעלה עד שאין מגיע לו ממעשה התחתונים, והמבין בדברים אלה לבו ימס כמים ועיניו כנחל בדמעות יזלו על גודל ההתרחקות מאבינו.

ביאורים

ואנכי הסתר אסתיר, מה שאני נמצא בהסתרה כפולה הוא עצמו שירה גדולה ושבח שלא יגיע הפגם לבחינת מלכות שמים¹. ולכן יש לכתוב השירה הזאת בספר ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם, כי צריכים לזכור הידיעה הזאת בעל פה, למען תהי' לי השירה הזאת השבח לעד, שכולם ידעו שאין מגיע לו חס ושלוש פגם על ידי הסתרה וחילול ה', ויש לו נחת רוח בעלייתו, וציוה בצוואה כתבו לכם את השירה, כמו אחד הולך למרחקים ומצוה את בניו ואת קרוביו שאל ידאגו ממנו, כיון שיש לו עונג שם ורחוק מהם מאד מעלה מעלה, עד שאין מגיע לו ממעשה התחתונים, והמבין בדברים אלה לבו ימס כמים ועיניו כנחל בדמעות יזלו על גודל ההתרחקות מאבינו.

הלא על פי אין אלהי בקרבי מצאני הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים וגו' ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם למען תהי' לי השירה הזאת לעד בבני ישראל. השירה תרגם אונקלוס 'תושבחתא'. ויש לבאר דעיקר השירה והשבח הטמון בה מכוון כלפי הפסוק שנאמר 'ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא', כי שבח גדול לו להקב"ה שעלה לרום המעלות ונסתר בהסתרה כפולה כדי שלא תגיע אליו פגם עוונות המורדים והפושעים², כי בזיון גדול היה לכבוד המלכות אם חס ושלוש היה מגיע הפגם עד למעלה בעולמות העליונים לכבוש המלכה עמו בבית, והוא שאמר הכתוב

ציונים והערות

הפגם המגיע אל נוקבא דז"א, יש בח' פגם שיגרום שיסתלק ממנה חלק א' ויש שיגרום לסלק ב' חלקים, ועד"ז עד שאפשר שיהיה בח' פגם שיגרום שיסתלקו ממנה הט' חלקים תחתונים, ולא ישרו

ב. 'ולמטה נמצא הסתרה גדולה שלא תהי' הפגם גדול בעוונותינו'. - כת"י ישן. ולדרך זו משמע דכיון שיש הסתר אף הפגם הנולד מהחטאים אינו חמור כל כך. ג. ראה עץ חיים (שער יא פרק ו): 'והנה

תשט"ו

וקם העם הזה וזנה (לא, טז). כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתון וסרתם וגו' (שם כט). וצ"ל דא"כ ניטלה מהם הבחירה. הנה איתא (רש"י) דכל ימות יהושע עבדו את ה' דכל זמן שתלמידו של משה קיים כאילו לא מת. וזה יש באפשרות תמיד להמשיכו בנו ושיהי' כאילו לא מת. דעיקר החטא מחמת חסרון הדעת בחי'

ביאורים

מקשה אם הובטחו וקם העם הזה וזנה בטלה הבחירה, היו יכולים להמשיך את ימי יהושע, בחינת חטא אצל משה יכול להחשב אצל אחרים כמצוה.

הקב"ה אמר למשה רבינו שהם עתידים לחטוא בעבודה זרה, איך אפשר לבוא אליהם אחר כך בטענה שעבדו עבודה זרה. ויש לתרץ, כי הנה איתא ברש"י, דכל ימות יהושע עבדו את ה' ולא חטאו בעבודה זרה, דכל זמן שתלמידו של משה היה קיים היה נחשב כאילו לא מת. וזה יש באפשרות תמיד להמשיכו בנו, ושיהיה כאילו לא מת, ואם כן אפשר ליישב למה לא היה נחשב כאן לישראל כביטול הבחירה, כי הברירה היתה ביד כל אחד ואחד מהם להמשיך לדבוק בבחינת הדעת של משה רבינו שיהיה נחשב כאילו הוא חי ולא יחטאו, דעיקר החטא בא מחמת חסרון הדעת, וכמו שאמרו חז"ל (סוטה ג.): 'ריש לקיש אמר אין אדם עובר עבירה

הקב"ה אמר למשה רבינו (לא, טז): 'הֲנֵךְ שִׁכַּב עִם אֲבִתֶּיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה אַחֲרֵי אֱלֹהֵי נֹכַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בָּא שָׁמָּה בְּקִרְבּוֹ וְעֻזְבֵּנִי וְהִפֹּר אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ'. וכן משה רבינו בהמשך דבריו עומד ומזהיר את ישראל (לא, כט): 'כִּי יִדְעִיתִי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הִשָּׁחַת תִּשְׁחָתוּן וְסָרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתֶכֶם וְקִרְאתֶם אֲתֶכֶם הָרָעָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים כִּי תַעֲשׂוּ אֶת הָרָע בְּעֵינֵי ה' לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם', וצריך להבין דאם בן ניטלה מהם הבחירה, דהרי אם

ציונים והערות

הוא חי'. ה. קושיית רבינו היא בעצם קושיית הרמב"ם (הל' תשובה ה, ה) הידועה בענין ידיעה ובחירה, וכן הקשה שם למה לקו המצריים, הרי הקב"ה גזר בברית בין הבתרים שבני ישראל יהיו משועבדים במצרים, וכלשוננו: 'והלא כתוב בתורה ועבדום וענו אותם הרי גזר על המצריים לעשות רע, וכתוב וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר הארץ, הרי גזר על ישראל לעבוד עכו"ם ולמה נפרע מהן, לפי שלא גזר על איש פלוני הידוע שיהיה הוא הזונה, אלא כל אחד ואחד מאותן הזונים לעבוד עכו"ם אילו לא רצה לעבוד לא היה עובר, ולא הודיעו הבורא אלא מנהגו של עולם, הא למה זה דומה לאומר העם הזה יהיה בהן צדיקים ורשעים,

בה רק חלק א' העשירי העליון בלבד שהיא הכתר שבה, אשר ז"ס מה שנאמר אל הירח לכי מעטי את עצמך והבן זה וכו'. כי אם היו תחלה בסוד שורש ועיקר באופן שאח"כ לא היו יכולין להסתלק, הנה היה ח"ו מגיע הפגם בהם, אבל עתה כאשר חוטאים התחתונים הם מסתלקות למעלה ואין הפגם מגיע בהם, ואז יפרע מן הרשעים שגורמים נזק בעולם התחתון על מיעוט השפע מחמת שגרמו הסתלקותן, אבל בהם עצמם אין הפגם מגיע כנ"ל כי הרי הם מסתלקין. ד. ז"ל רש"י: 'והרי כל ימי יהושע לא השחיתו, שנאמר (יהושע כד, לא) ויעבדו בני ישראל את ה' כל ימי יהושע, מכאן שתלמידו של אדם חביב עליו כגופו, שכל זמן שיהושע חי נראה למשה כאלו

משה מת, אז נכנס הרוח שטות, ויש ביכולת ובחירה בכל אדם להתבונן להמשיך הדעת ולגרש החושך.

עוד, כי יש מדריגות בחטאים, שלגבי מדרגה קטנה, עבודה זרה של משה היא עבודת הקודש ובחי' עליונה, כמו שאמרו על מחשבה זרה בתפילה שהיא בחי' הכנסת צלם להיכל (עיי' ר"ח שער הקדושה פ"ו).

ביאורים

עוד יש ליישב, כי יש מדריגות בחטאים, שלגבי אדם שנמצא במדרגה קטנה, מה שנחשב כחטא עבודה זרה של משה, אצל אנשים אחרים היא עבודת הקודש ובחינה עליונה¹, כמו שאמרו על מחשבה זרה בתפילה שהיא בחי' הכנסת צלם להיכל (עיי' ראשית חכמה שער הקדושה פ"ו)², וודאי אין הפגם באדם פשוט שחושב מחשבה זרה, כמו אדם

אלא אם כן נכנס בו רוח שטות³, וחסרון הדעת הוא בחינת משה מת, כי משה רבינו הוא בחינת הדעת של כל ישראל⁴, ומחמת חסרון הדעת אז נכנס הרוח שטות, ויש ביכולת ובחירה בכל אדם להתבונן מה חובתו בעולמו, ובזה להמשיך הדעת בחינת משה שישאר ויהיה חי אצלו, ולגרש מתוך כך הרוח שטות וחחושך וכך לא יבוא לידי חטא⁵.

ציונים והערות

ניצוץ קדוש ממנו בכל אדם, בבחי' איתפשטותא דמשה בכל אדם (תקו"ז ת' סט, קיב), וכל זמן ששורה על האדם מתרחק החטא ממנו. וסגולת בחי' משה לאסוף כל הנ"ק במקום אחד להגביר כוחם כדי להרבות ולהוסיף קדושה בחי' ויקהל משה (שמות לה, א), ואמרם ז"ל (ילקוט ויקהל) היה מקהיל קהילות בשבת ודרש לפניהם, והכניס בהם דעת דקדושה, והזהיר בהם ע"י עדים נאמנים וקיימים שהם השמים והארץ, לא להיות שוטים, לא לאבד מה שנותנים לו היינו דעת דקדושה, כי אחרי מותי, היינו הסתלקות הדעת, מיד שפחה תירש גבירתה ואז תהיו מסורים בידי הסט"א ר"ל ואז וסרתם וגו' ח"ו. ת. כן ידוע המעשה מהחזרה מלובלין בעת התשליך, הובא בספר שם משמואל (פרשת תצוה חזקו תרע"ד ד"ה ונראה): 'ואף מי שכבר הפך מיריו למיתקא כשהגיע למעלה יותר עליונה נחשב גם זה לפסולת. וכמו שמספרים כשהרבי מלובלין זצלה"ה חזר מתשליך ר"ה, פגע בהרבי ר"נ מראפשיץ זצלה"ה שהי' הולך לתשליך, ושאלהו לאן אתה הולך, ואמר בצחות לשונו להגביה מה שהשליך הרבי'. ט. ז"ל הראשית חכמה: 'ובלי

לא מפני זה יאמר הרשע כבר נגזר עליו שיהיה רשע מפני שהודיע למשה שיהיו רשעים בישראל, כענין שנאמר כי לא יחדל אביון מקרב הארץ, וכן המצריים כל אחד ואחד מאותן המצריים והמריעים לישראל, אילו לא רצה להרע להם הרשות בידו, שלא גזר על איש ידוע אלא הודיעו שסוף זרעו עתיד להשתעבד בארץ לא להם'. וראה עוד בפרשת לך לך בענין ברית בין הבתרים (בראשית טו, יד) מה שהאריכו בזה הראשונים שם. 1. ראה זוה"ק פר' פקודי (ח"ב רכא): 'אשר פקד על פי משה דא רזא דדעת'. 2. וראה עוד מה שכתב רבינו לקמן תשי"ט: 'ובאמת מצינו שלא כן הי' שלבסוף עבדו להקב"ה כל ימי יהושע, אלא שמצאו תירוץ ולמדו מכאן שתלמידו של אדם כגופו, ואם היה נמשך עוד כמה דורות שעבדו להקב"ה לא נמנע מהם שערי התירוצים עד שבאמת לא נתבטלה מהם הבחירה, והנה יש עוד כונה אחרת, עפ"י הידוע ששום חטא לא נעשה אלא א"כ מקודם נסתלק ממנו הדעת השלימה, כאמרם ז"ל (סוטה ג.) אין אדם חוטא אא"כ נכנס בו רוח שטות. ובחי' מש"ר הוא הדעת דקדושה שנמצא

ביאורים

שעתידים לחטוא ח"ו, עדיין אין זה אומר שיהיו מחוייבים לחטוא בחטאי עבודה זרה ממש, אלא יהיו יכולים להכשל במה שלגבי משה רבינו נחשב כחטא עבודה זרה, אבל לגבי כל ישראל נחשב כמצוה.

צדיק הפוגם מחשבה זרה, כי כאיש גבורתו, ומה שאצל האיש הפשוט נחשב למחשבה טובה, אצל הצדיק יכול עדיין להחשב למחשבה רעה כי אינה מספיק בלתי לה' לבדו. ואם כן גם אם משה רבינו התנבא

ציונים והערות

בחטא קל ח"ו. הרבה יותר ממה שהחריב נ"נ וטיטוס. כי הלא נ"נ וטיטוס לא עשו במעשיה' שום פגם וקלקול כלל למעלה כי לא להם חלק ושורש בעולמות העליונים שיהו יכולים לנגוע שם כלל במעשיהם. רק שבחטאינו נתמעט ותש כביכול גבורה של מעלה. את מקדש ה' טמאו כביכול המקדש העליון. ועיי"כ היה להם כח לנ"נ וטיטוס להחריב המקדש של מטה המכוון נגד המקד' של מעלה כמו שארז"ל (איכ' רבתי) קמחא טחינא טחינת. הרי כי עונותינו החריבו נזה מעלה עולמות עליונים הקדושים. והמה החריבו רק נזה מטה, וזהו שהתפלל דוד המע"ה יודע כמביא למעלה בסבך עץ קרדומות. ביקש שיחשב לו כאלו למעלה בשמי מרומים הרס. אבל באמת לא נגעו שם מעשיו כלל כנ"ל.

ספק כי אפילו הנפש השורה בלב תסתלק מאחר שמכניס בלב קליפה הדוחה אותה, כי אין הקדושה שורה במקום שיש חצוני לא יגורר רע, והעד כי כשהכניסו צלם בהיכל נסתלקה השכינה, וכן כל פגם שיפגום האדם בלבו מקנאה שנאה כעס ותחרות, הוא כמכניס צלם בהיכל קודש הקדשים, שכבר נתבאר היות הלב קדש הקדשים, וזו היא בחינת לא תעשה שצריך לזוהר מכל אלו כדי שיהיה לבו כלי קדוש שבו תשרה השכינה ולא תמצא השכינה ח"ו דבר פגם חצוני שידחה אותה'. ויש לציין גם למה שכתב הנפש החיים (שער א - פרק ד): 'ובאמת כי האיש החכם ויבן את זאת לאמיתו. לבו יחיל בקרבו בחיל ורעדה. בשומו על לבו על מעשיו אשר לא טובים ח"ו עד היכן המה מגיעים לקלקל ולהרוס

הוראות למעשה

על הנהגה בגדלות צריך לשמוע מפי הקב"ה בעצמו.
גם כשהקב"ה מנבא שיחטאו עדיין האדם יכול להתבונן ולהמשיך
הרעת ועל ידי זה לא יבוא לכדי חטא.

ואלה יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים
שהרימו תרומתם קודש להוצאת הגליון

נדבת ידידנו החשוב

הרב ישראל ב"ר יצחק פריימן שליט"א

לרגל שמחת

חולדת התאומים

בשעטו"מ

שמחת השלום זכור יתקיים בבית המדרש המרכזי של
כ"ק אדמו"ר שליט"א רח' פחד יצחק ביתר